

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 6/2024 у Київському
національному університеті
технологій та дизайну

РЕЦЕНЗІЯ

кандидатки юридичних наук, доцентки Коваль Ольги Миколаївни на
дисертацію Грищенко Анни Леонідівни
на тему «Правове регулювання охорони особи від правопорушень
домашнього насильства»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження обґрунтована значущістю проблеми домашнього насильства як соціального явища. Попри всі зусилля з боку держави та громадських організацій, кількість випадків домашнього насильства неухильно зростає, що свідчить про недостатню ефективність існуючих правових механізмів та державної політики у цій сфері.

Так, за даними Національної поліції України, лише у 2023 році було зареєстровано 291428 звернень, що на 47047 більше порівняно з попереднім роком. Ця тенденція свідчить про необхідність удосконалення правового регулювання та посилення заходів з охорони осіб, постраждалих від домашнього насильства.

Домашнє насильство є комплексною соціальною проблемою, яка має серйозні наслідки для фізичного та психічного здоров'я постраждалих, їхнього соціального статусу та економічної захищеності. Домашнє насильство порушує основні права людини, такі як право на життя, здоров'я, честь і гідність. Саме тому правове регулювання охорони особи від домашнього насильства потребує ретельного дослідження та системного вдосконалення.

Актуальність теми дисертаційного дослідження Анни Леонідівни Грищенко визначається не лише масштабами проблеми, але й необхідністю забезпечення ефективного правового захисту постраждалих осіб. Прийняття Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» у 2017 році та ратифікація Конвенції Ради Європи про запобігання насильству

стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами у 2022 році створили правове підґрунтя для боротьби з цим явищем, однак на практиці існує низка проблем, пов'язаних з ефективністю реалізації цих норм.

Домашнє насильство вимагає комплексного підходу, який включає як правові, так і соціально-психологічні, медичні, освітні та інші заходи. Важливим є також врахування міжнародного досвіду та стандартів у цій сфері, що дозволить забезпечити більш ефективний захист прав та свобод постраждалих осіб.

Дослідження Анни Леонідівни Грищенко спрямоване на вирішення ключових проблем, пов'язаних з необхідністю формування дієвих превентивних заходів, спрямованих на запобігання та протидію домашньому насильству, а також удосконалення нормативно-правової бази для забезпечення належної охорони прав постраждалих осіб. Це дослідження має високу практичну значущість та може стати основою для подальшого розвитку державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна. Ознайомлення з дисертацією та науковими публікаціями Грищенко Анни Леонідівни свідчить про те, що її дослідження є повністю завершеною науковою роботою. Ключові положення роботи відзначаються науковою новизною та мають як теоретичне, так і практичне значення. Дисертація структурована логічно, і авторка систематично підходить до визначення та вирішення поставлених питань.

Дисертація є вагомим внеском у юридичну науку. Вона базується на аналізі національного та міжнародного законодавства і ефективно використовує комплексний підхід до оцінки та регулювання домашнього насильства. Наукові положення, висновки та рекомендації роботи ґрунтуються на ретельному дослідженні, яке включає порівняльний аналіз і врахування широкого міжнародного досвіду. Це додає новизни у правове регулювання захисту особи від домашнього насильства та сприяє розвитку відповідної державної політики в Україні.

Робота містить новаторські ідеї щодо покращення вітчизняного законодавства, враховуючи позитивний міжнародний досвід, і пропонує чіткі рекомендації для вдосконалення процесу правової охорони особи від домашнього насильства. Рекомендації авторки базуються на ретельному аналізі законодавчих норм і фактичних даних, що забезпечує високий рівень обґрунтованості висновків дослідження.

Дисертація є комплексною науковою монографічною роботою, яка досліджує правове регулювання охорони особи від правопорушень домашнього насильства. Авторка обґрунтовує, що запобігання та протидія домашньому насильству є комплексною діяльністю, яка передбачає заходи з боку держави та громадянського суспільства. Вона звертає увагу на важливість розрізнити домашнє насильство як адміністративне правопорушення та домашнє насильство як кримінальне правопорушення.

У дослідженні підкреслюється необхідність системного удосконалення чинного законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству через доповнення існуючих законодавчих актів новими положеннями, що регламентують поняття «домашній аб'юз» та передбачають чіткіші механізми адміністративної та кримінальної відповідальності за такі правопорушення. Авторка визначає основні ознаки домашнього аб'юзу, пропонує нові підходи до правової кваліфікації таких діянь, що сприяє розвитку правозастосовної практики та підвищенню рівня захисту постраждалих.

Висновки та рекомендації авторки базуються на комплексному аналізі національного та міжнародного досвіду, що забезпечує високий рівень обґрунтованості отриманих результатів, які мають важливе теоретичне і практичне значення для подальшого розвитку правової науки та вдосконалення законодавства у сфері охорони особи від правопорушень домашнього насильства.

Структура і зміст дисертаційної роботи. Структура дослідження складається з вступу, трьох розділів, що поділені на вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 208 сторінок. Список використаних джерел містить 252

найменування. Структура дослідження дозволяє чітко і послідовно викласти матеріал дослідження, забезпечуючи логічний зв'язок між розділами та підрозділами, а також глибоке і всебічне розкриття теми правового регулювання охорони особи від правопорушень домашнього насильства.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є одним із перших в Україні комплексних, наукових, монографічних досліджень правового регулювання охорони особи від правопорушень домашнього насильства.

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях.

Положення дисертації відображено в чотирьох наукових статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, визнаних МОН України, та восьми тезах доповідей, оприлюднених на науково-практичних конференціях.

Наукові публікації авторки цілком відповідають вимогам п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Після перевірки дисертації не виявлено жодних порушень академічних стандартів. Усі джерела, використані авторкою, належно зазначені в роботі.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Не зважаючи на те, що дисертація є якісно виконаною науковою роботою, а аналіз наукових публікацій авторки дозволяє зробити висновок, що основні положення, висновки й рекомендації відповідають спеціальності 081 «Право», наявні певні положення, які потребують більш детального аналізу та подальшого дослідження.

Після аналізу дисертації Грищенко Анни Леонідівни можна вказати на декілька ключових дискусійних моментів та зауважень.

1. Хоча дисертація акцентує увагу на правових механізмах боротьби з домашнім насильством та захисті постраждалих від домашнього насильства,

але питання захисту дітей, які є найбільш вразливою категорією, потребує додаткового дослідження. Зокрема, можливо більш детально розглянути правові механізми тимчасового вилучення дітей, які стали жертвами домашнього насильства з небезпечних умов їхнього проживання. Це включає розробку чітких процедур, критеріїв оцінки ризиків та механізмів прийняття рішень щодо вилучення дітей, а також забезпечення їхнього безпечного проживання та підтримки в нових умовах, що мають забезпечуватися державою.

2. Було б корисно включити більше інформації про ефективність існуючих заходів захисту постраждалих від домашнього насильства. Окреслити механізмів моніторингу та оцінки ефективності рекомендацій. Наприклад, запровадження обов'язкової звітності для державних та недержавних організацій, які працюють у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Регулярні звіти сприятимуть поширенню найуспішніших практик та підвищенню загальної ефективності системи захисту постраждалих від домашнього насильства.

3. Доречно також більш детально розглянути правові норми щодо конфіденційності інформації про постраждалих та захисту їхніх персональних даних. Це питання має надзвичайно важливе значення для забезпечення безпеки та приватності постраждалих від домашнього насильства. Механізми безпечного зберігання та обробки даних включають запровадження чітких правил щодо збору, зберігання, обробки та передачі персональних даних постраждалих від насильства, визначені законом обмеження щодо забезпечення доступу до персональних даних та запровадження технологічних рішень для їхнього захисту, включаючи шифрування, двофакторну аутентифікацію та регулярні аудити безпеки.

Подані зауваження жодним чином не применшують наукової цінності даної роботи. Їх слід розглядати виключно як рекомендації, спрямовані на розширення перспектив майбутніх наукових досліджень авторки.

Загальний висновок. Дисертація **Грищенко Анни Леонідівни** на тему **«Правове регулювання охорони особи від правопорушень домашнього**

насильства» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями від 03 травня 2024 року № 507), наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями від 31 травня 2019 року № 759) та пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами й доповненнями від 03 травня 2024 року № 507). Дисертація є завершеною самостійною науково-дослідною роботою, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують наукове завдання. **Грищенко Анна Леонідівна** заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент

доцентка кафедри приватного та публічного права

Київського національного університету технологій та дизайну,

кандидатка юридичних наук,

доцентка

Ольга КОВАЛЬ

